

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

RPO- 697281 - I/12/NC

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, dnia *7. III. 2012* ✓

Pan

Jan Vincent-Rostowski

Minister Finansów

Szanowny Panie Ministrze,

W Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich badana jest sprawa różnic w stawce podatku od towarów i usług na publikacje wydawane na nośnikach fizycznych (drukowane, wydawane na dyskach, taśmach etc.) oraz te oferowane w formie zapisu cyfrowego (tzw. ebooki). Zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami ta sama publikacja, w zależności od sposobu w jaki została wydana, może być objęta stawką 5% lub 23% podatku. Opisana sytuacja budzi wątpliwości z punktu widzenia konstytucyjnej gwarancji równości oraz wolności dostępu do dóbr kultury. Należy także zauważyć, że nie sprzyja ona rozwojowi czytelnictwa oraz zmniejsza konkurencyjność polskich podmiotów gospodarczych oferujących ebooki.

Zgodnie z art. 42 ust. 2a w związku z pozycją 32 i 33 załącznika nr 10 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2011 r. Nr 177, poz. 1054 z późn. zm. zwana dalej ustawą o VAT) książki drukowane oraz wydane na dyskach, taśmach i innych nośnikach oznaczone symbolami ISBN oraz czasopisma specjalistyczne objęte są stawką 5%, zgodnie z pozycją 73 i 74 załącznika numer 3 do ustawy gazety i czasopisma drukowane lub na nośnikach (dyskach taśmach i innych) oznaczone symbolami ISSN objęte są stawką 7% podatku. Ta sama publikacja wydana w formie cyfrowej traktowana jest zaś jako usługa świadczona drogą elektroniczną i jest objęta stawką 23%.

Opisany stan prawy jest skutkiem harmonizacji podatków pośrednich w Unii Europejskiej, zgodnie z pkt 6 załącznika III do dyrektywy 2006/112/WE w sprawie

wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz. U. UE L. 2006.374.1) stawki obniżone mogą być stosowane w odniesieniu do książek i periodyków wydawanych na nośnikach fizycznych, usługi świadczone drogą elektroniczną objęte są zaś stawką podstawową. Zgodnie z pkt 1 załącznika nr I do rozporządzenia wykonawczego Rady nr 282/2011 ustanawiającego środki wykonawcze do dyrektywy 2006/112/WE w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz. U. UE L.2011.77.1) za usługi świadczone drogą elektroniczną uznaje się m.in. zawartość książek w formie cyfrowej i innych publikacji elektronicznych.

Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że zgodnie z pkt 7 dyrektywy 2006/112/WE „wspólny system VAT powinien pozwolić na osiągnięcie neutralnych warunków konkurencji, w takim znaczeniu, że na terytorium każdego państwa członkowskiego podobne towary i usługi podlegają takiemu samemu obciążeniu podatkowemu, bez względu na długość łańcucha produkcji i dystrybucji” (tzw. zasada neutralności fiskalnej). Celem przywołanej regulacji jest uniknięcie wspierania pewnych rodzajów usług kosztem innych za pomocą narzędzi fiskalnych. Niższy podatek niewątpliwie przekłada się na niższą cenę produktu, a więc, w razie jego nierównomiernego rozłożenia, prowadzi do sprzecznego z zasadami wolnej konkurencji uprzywilejowania części usługodawców. Wydaje się, że wparcie publikacji wydawanych na nośnikach fizycznych kosztem cyfrowych może oznaczać naruszenie opisanej zasady.

W tym kontekście warto podkreślić, że w Komunikacie Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno - Społecznego w sprawie przyszłości podatku VAT - w stronę prostszego, solidniejszego i wydajniejszego systemu podatku VAT (komunikat z dnia 6 grudnia 2011 KOM(2011)851) Komisja zauważyła, że przy określaniu stawki VAT należy wziąć pod uwagę postęp technologiczny tak, aby uzyskać zbieżność pomiędzy środowiskiem online i światem fizycznym. Parlament Europejski pracuje zaś nad projektem rezolucji w sprawie podatku VAT, w którym poruszony zostanie także problem zróżnicowania stawek na publikacje wydawane na tradycyjnych nośnikach oraz cyfrowe (projekt rezolucji w sprawie nowelizacji przepisów o podatku VAT w celu pobudzenia jednolitego rynku cyfrowego z dnia 14 listopada 2011 r. złożony w odpowiedzi na pytanie wymagające odpowiedzi ustnej B7-0609/2011). O braku uzasadnienia dla utrzymywania rozróżnienia na publikacje cyfrowe oraz wydane na

fizycznych nośników wspomniała w swojej wypowiedzi z dnia 21 listopada 2011 r. Komisarz do spraw Agendy Cyfrowej, Pani Neelie Kroes.

Należy także zwrócić uwagę na fakt, że od stycznia 2012 r. dwa kraje Unii Europejskiej, Francja i Luksemburg, wprowadziły taką samą, obniżoną stawkę na książki wydane w formie tradycyjnej i cyfrowej. Państwa te w uzasadnieniu swojej decyzji powoływały się w szczególności na zasadę neutralności fiskalnej.

Ebooki, podobnie jak publikacje wydane w tradycyjnej formie sprzyjają rozwojowi czytelnictwa, a z racji większej dostępności (do ich pobrania konieczny jest wyłącznie podłączony do Internetu komputer lub inny sprzęt elektroniczny) i niższej ceny wytworzenia mogłyby zachęcić do korzystania z dóbr kultury także tych konsumentów, którzy wcześniej w ograniczonym zakresie korzystali z usług rynku wydawniczego. Należy także zauważyć, że ebooki, w których tekst można dowolnie powiększać, a nawet odczytać przy pomocy syntezy mowy, mogą także ułatwić dostęp do kultury osobom niedowidzącym (w tym starszym) oraz niewidomym. Rozwój rynku usług elektronicznych sprzyja zatem zapewnieniu pełniejszego dostępu do dóbr kultury i jako taki zasługuje na poparcie władz publicznych.

Należy zauważyć, że rynek cyfrowych publikacji w Unii Europejskiej rozwija się znacznie wolniej niż w krajach, które przyjęły korzystniejsze rozwiązania podatkowe (np. Stany Zjednoczone, Japonia), konsumenci niechętnie bowiem korzystają z ebooków, których cena jest równa wydaniu tradycyjnemu. Należy zauważyć, że także w ramach Unii tempo rozwoju rynku uzależnione jest od stawek podatku obowiązujących w danym państwie członkowskim. Luksemburg od dłuższego czasu utrzymuje najniższą w Europie stawkę VAT (15%, aktualnie stawka na ebooki wynosi 3%), dlatego obecnie szacuje się, że podmioty zarejestrowane do celów podatkowych na jego terenie są dostawcami np. około 85% usług elektronicznych nabywanych na terenie Wielkiej Brytanii. Ze względu na brak przeszkód natury technicznej czy dodatkowych kosztów przesyłu danych na odległość w Internecie, konkurencją dla europejskich podmiotów są także usługodawcy działający na terenie państw spoza Wspólnoty. Z tych względów obniżenie stawek jest uzasadnione także względami ochrony konkurencyjności gospodarek narodowych oraz Unii Europejskiej.

Przede wszystkim jednak wydaje się, że zróżnicowanie stawki podatku wyłącznie ze względu na nośnik, na którym zapisywana jest publikacja nie jest uzasadnione żadnymi

obiektywnymi względami. Należy zaś zauważyć, że wprowadzanie różnic w sytuacji prawnej podmiotów gospodarczych na podstawie arbitralnych i dyskryminacyjnych kryteriów stanowi naruszenie konstytucyjnej gwarancji równości.

W związku z powyższym, z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001, Nr 14, poz. 147 z późn. zm.), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o udzielenie informacji, czy w Ministerstwie trwają obecnie prace nad objęciem publikacji udostępnianych w formie cyfrowej taką samą stawką podatku od towarów i usług jaka obowiązuje w odniesieniu do pozostałych publikacji.

Łeuz Wpneuy sroudu
Jene Jjocm